

Beste genodigden, sympathisanten en vrienden van MULNIS,

We zijn hier vandaag bijeen om even stil te staan bij het verheugende feit dat de Heemkring en erfgoedkring Mulnis van Moen zijn jubileum viert omdat ze vijftig jaar bestaat.

We gaan deze voormiddag bij dit stilstaan onze tijd dan ook zowel nuttig als aangenaam gebruiken. We beginnen met het nuttige om dan des te meer te genieten van het aangename. Het eerste deel, het nuttige, vullen we met een plechtige academische zitting. We zullen die vullen met wijze woorden om ons alvast het gevoel te geven dat we ernstig bezig zijn. Dan verdienen we straks in de receptie ons drankje en hapje des te meer... *Gimcente Zw*

In deze academische zitting gaan we eerst eens **achterom** kijken naar wat er in die vijftig jaar allemaal door de heemkring/erfgoedkring allemaal gerealiseerd is. We gaan niet alles kunnen opsommen natuurlijk, dat is veel te veel en misschien ook wel slaapverwekkend en dat is op deze zaterdagvoormiddag de bedoeling niet. Nee, we houden het tamelijk beknopt en noemen enkel de belangrijkste stapstenen op.

Na die revue gaan we dan ook eens **vooruitkijken** naar wat er voor de heemkring nog komen kan, hier in Moen. Vooruit denken omdat het immers vandaag niet onze bedoeling is om er na 50 succesvolle jaar het bijltje bij neer te leggen. Dat vooruitkijken gaan wed doen met wat men in het Engels noemt een SWOT-analyse. Wow. Een SWOT-analyse, wat is dat nu weer...

De slimme mensen onder ons, iedereen dus, heeft onmiddellijk door dat het bij SWOT om een afkorting gaat. Iedereen heeft ook meteen door dat zo'n yuppie-term alleen maar uit het bedrijfsleven voortspruit. Oké, dat volstaat voor nu, ik leg het straks verder uit hoe ons dit kan helpen om in de glazen bol te kijken naar de toekomst voor onze heemkring, maar eerst academische zitting deel 1, de terugblik...

TERUGBLIK

Het is goed om de stichting van de heemkring Mulnis in 1975 te kaderen in de bredere context van de cultuuromslag van die tijd. Hier bij ons in het Westen moesten wij in 1974-1975 een antwoord formuleren op de oliecrisis en de aanzienlijke werkloosheid die ermee samen ging. Eén van die antwoorden was "rationalisatie" van het overheidsapparaat en daaronder viel – naast vele andere dingen waarop ik hier in dit bestek niet kan ingaan – het inkrimpen van de bestuurlijke administratie op plaatselijk vlak. In mensentermen gezegd: men

drong aan op fusie van steden en gemeenten in grotere eenheden. Steeds luider klonk de roep om dorpen en kleine gemeenten te laten opgaan in grotere eenheden en voor Moen kondigde zich een fusie in Groot-Zwevegem aan. Eind 1976, bij de gemeenteraadsverkiezingen van dat jaar werd dat een feit maar in 1975 had iedereen de bui al zien hangen: Moen zou zoals een massa andere leefgemeenschappen zijn autonomie en zijn zelfbestuur verliezen.

De centrumsteden waartoe die dorpen zouden behoren hadden minder last van dat denken maar overal te lande was er in die plaatsen een tegenreactie want men wou de entiteit van zijn leefgemeenschap niet verliezen. Hoe dan ook de politiek besliste tot een kostenbesparende schaalvergroting maar slaagde erin om de pil enigszins te vergulden. Zo was er in 1976 de landelijke actie “Ken Uw Dorp” waarin allerlei culturele activiteiten ten voordele van de beleving van de plaatselijke dorpsgemeenschap werden ondersteund. En overal ontstonden er plaatselijke feestcomités, dorpsraden, jeugdraden en heemkringen, zo ook in Moen.

Het was Antoinette Vandenbulcke, de echtgenote van Daniël Rommens, die hier in Moen toen het voortouw nam. Met haar zoon Eric Rommens – die twee jaar daarvoor al een Moense jeugdraad in Moen had opgezet – zette ze in september 1975 een tentoonstelling op rond de pas overleden kunstschilder van Moense origine Achiel Hennion. Aan die tentoonstelling werkte ook de schoonzoon van de kunstschilder mee en die noemde Antoinette Vandenbulcke in een onbewaakt ogenblik op de uitnodigingen voor de tentoonstelling “voorzitster” van plaatselijke heemkundige kring en Antoinette die van niets wist, zat met de gebakken peren. Oké, het kind dan maar een naam gegeven hé, en dat werd dan Mulnis, Culturele en Heemkundige Kring van Moen.

Tot de kern van Mulnis behoorde toen naast Antoinettes zoon Eric Rommens die secretaris werd van Mulnis, ook haar zoon Dirk Rommens die datzelfde jaar 1975 met een boek in stencilvorm op de proppen kwam, Moen – Ons Dorp Van Toen, een eerste poging om systematisch de dorpsgeschiedenis van Moen te schrijven. Dat boek kreeg in 1980 zijn tweede deel.

Die eerste tentoonstelling van september 1975 was de aanloop van een hele reeks tentoonstellingen, zowel omtrent kunst als omtrent heemkunde en plaatselijke geschiedenis in Moen. In 1976 ijverde de heemkring met succes voor het behoud van het Sint-Pietersbrugje. Na Achiel Hennion kwamen de kunstenaars Camiel Bleusé, Hendrik Sulmont en Jo Verhenneman aan bod en in 1982 was men al aan de tiende editie van Moense kunstenaars toe. Verder werden er poëzie-avonden ingericht en dorpsfeesten ingericht en in 1984 vierde Antoinette de tiende verjaardag van haar wekelijkse kantschool. Met andere woorden: Mulnis en de familie Rommens deed Moen bruisen van cultuur. In

1983 zorgde Antoinette met dokter Gommar Crepel ervoor dat in de kerkmuur een gedenksteen werd ingemetseld samen met een keramieken kunstwerk van Edgard Antoin, waarop de beeltenis staat van de vroegere romaanse kerk. Ook werden er enkele dorpskapellen gerestaureerd.

Goed, we springen naar 1986. Toen kreeg het hoge herenhuis met de trapvoorgevel naast de gemeentelijke jongensschool aan de Moense Beekstraat waar de onderwijzers Frans Brijs en Georges Dewijn en tussen 1914 en 1982 gewoond hadden en dat toen leeg was komen te staan een nieuwe bestemming. Het gemeentebestuur van Zwevegem, onder impuls van de Moense schepen Germain Van de Populiere, ging toen in op het voorstel van Antoinette Vandenbulcke om er een museum in te richten. Tijdens de kermis van september 1986 ging het museum open. Het bleef toegankelijk tot het oude schoolhuis in 1997 bouwvallig werd verklaard. Het werd dan zoeken naar een ander onderkomen voor het museum dat in de voorbije tien jaar was uitgegroeid tot een uniek geheel in zijn soort. Ondertussen gingen jaarlijks de kunsttentoonstellingen van Moense kunstenaars door en ook tentoonstellingen van allerhande heemkundige thema's. In 1988 publiceerde Dirk Rommens "1000 jaar Moen".

Het jaar 1998 kondigde zich voor de heemkring niet gunstig aan. Op 15 februari overleed secretaris Eric Rommens en op 18 maart 1998 zijn moeder Antoinette Vandenbulcke. Begin 1999 kwamen enkele medewerkers bijeen om alles te overwegen. Er kwam een nieuw bestuur uit de bus met Antoinettes dochter Sabine Rommens als voorzitter; Marcel Deconinck als secretaris en met als bestuursleden Remi Van Loosveldt, Germain Van de Populiere, Josiane Messiaen en Frans Vercouter.

Voor het voortbestaan van het Moense heemkundig museum kwam in 2000 een oplossing toen de zusters van Moen het klooster op de Moenplaats 10 verlieten. Het gemeentebestuur van Zwevegem stelde een deel van het gebouw ter beschikking van de heemkring voor het opzetten van een nieuw heemkundig museum. De benedenverdieping was uiterst geschikt voor kleinschalige heemkundige thematentoonstellingen (op erfgoeddag, Moen Ommegang en Moen Kermis) en op de bovenverdieping konden de ruimten benut worden voor het onderbrengen van de oude leefkamer anno 1900, het klaslokaaltje anno dito, het winkeltje, de kapel met religieuze voorwerpen en de archiefkamer. De werking van het nieuwe museum werd vooral door Sabine Rommens waargenomen. Marcel Deconinck zorgde voor de fototentoonstellingen en Frans Vercouter, Georgette Hoogstoel, Marcella Vanhoutte, Nelly Vantieghem, Marijke Vervaecke en nog vele anderen zorgden als vrijwilligers voor het onderhoud zodat het museum er altijd piccobello uit zag.

Zo bleef het museum tot op de dag van vandaag in gebruik. Het museum wordt op de tentoonstellingsdagen nog steeds druk bezocht en wordt daarnaast vooral door leerkrachten benut om leerlingen van de lagere school aanschouwelijk te laten kennismaken met vroeger tijden.

Naast de wisselende foto- en voorwerptentoonstellingen die elk jaar een ander thema belichten bleef de heemkring vanaf 2000 ook met de pen erg bedrijvig en werden vele thema's van de Moense dorpsgeschiedenis op papier gezet. Zo waren er de Mulniskranten van 2000, 2001 en 2002 van Remi Van Loosveldt die een schat aan informatie bevatten en waren er de tien Mulnisc Cahiers van Marcel Deconinck waarin opsommingen werden gebracht over de cafés in Moen, de priesters, kapelaans en onderpastoors, de burgemeesters, raadsleden en gemeenteraadsverkiezingen, de verzetslieden van de tweede wereldoorlog, de leerkrachten van de jongens- en de meisjesschool, het kanaal Bossuit-Kortrijk enzovoort.

Op 14 juni 2013 overleed Marcel Deconinck. Rond die tijd werd het bestuur anders ingevuld. Sabine Rommens bleef voorzitter, Jean-Claude Depraetere werd nieuwe secretaris, en de oudgedienden Germain Van de Populiere en Frans Vercouter kregen John Matton, Alain Thomas en Ignace Geurts als nieuwe bestuursleden.

Er kwam daarna een tentoonstelling rond de sigarenfabriek van Maurits Vandermarliere en zoon. Daarna volgden tentoonstellingen en brochures rond Moen in de eerste Wereldoorlog en in het interbellum 1919-1939, de verdwenen steenbakkerij en textielindustrie, kunstschilder en toneelregisseur Hendrik Sulmont en Sabine Rommens als kunstenares, juist op het moment dat in 2020 corona roet in het eten kwam gooien. Maar we maakten op dat moment van gedwongen inactiviteit van de nood een deugd en maakten van het grootste deel van onze publicaties een trefwoordenregister. Dat versterkt ons archief enorm: ze kunnen wij gemakkelijk terugvinden wat Gommar Crepel in zijn familie- en memoriegeschiedenis, Marcel Deconinck in zijn Mulnisc Cahiers en Remi Van Loosveldt in zijn Mulniskranten al hebben bijgeschreven. Er werd ook een aanvang genomen met het systematiseren van de bidprentjes, ook een enorme karwei.

De hommage aan Sabine werd dan in 2022 hernomen en in 2023 en 2024 werden de belangrijke gebeurtenissen uit 1900 tot 1945 in beeld en brochure gebracht. Dit jaar loopt de tentoonstelling "Voetbal in Moen" en publiceerden wij Antoinette Vandebulckes eerste knipselmap van het jaar 1975. Met die brochure die we vandaag presenteren aan de leden van onze heemkring knopen we dus aan bij het eerste prille begin van Mulnis, bij Antoinette en haar schaar en haar prittstift...

Tot zo ver onze terugblik op vijftig jaar Mulnis. Het is nogal wat, zeker als je dan daarbij weet dat ik nog niet eens de helft heb vermeld van wat er allemaal verder nóg gebeurde. Dat laat zich echt niet in een half uurtje samenvatten. Wel kan ik hier kort samenvatten dat Antoinette Vandenbulcke en haar dochter Sabine Rommens allebei om en bij 25 jaar voorzitter zijn geweest en dat onder hun vleugels veel is gerealiseerd geworden op het vlak van cultuur en van heemkunde. We zijn hen en de familie Rommens daarvoor zeer erkentelijk.

VOORUITBLIK

Laat ons nu, met de steun in de rug van het verleden, dan even vooruitkijken. Waar gaat het nu naartoe? Zoals ik al zei biedt een SWOT-analyse de mogelijkheden om daarop vooruit te zien.

SWOT staat voor de Engelstalige woorden Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats. In het Nederlands vertaald gaat het om: Sterktes, Zwaktes, Mogelijkheden en Bedreigingen. SZMB, mja dat klinkt niet. Laat ons het dan maar op de Engelse termen SWOT houden.

We gaan nu nagaan wat voor het heemkundig en erfgoedgericht werk in Moen onze sterktes, zijn, wat onze zwaktes zijn en wat we hebben aan mogelijkheden en bedreigingen. Met andere woorden: we gaan door vier verschillende brillen kijken. Twee daarvan zijn roze getint, twee daarvan zijn eerder donker getint. De bedoeling daarvan is om de hoopvolle signalen goed te kunnen inschatten, maar tegelijk ook om wat men noemt “advokaat van de duivel” te spelen: de gevaren te zien. Eigenlijk is dat hetzelfde als boekhouding: je berekent wat je hebt, je stelt vast wat je niet hebt, je kijkt wat je haalbaar kan investeren en je probeert een oplossing te zoeken voor wat het voortbestaan van je bedrijf bedreigt. Het is niet altijd zo plezierig om doen, maar het is wel heel zinnig.

Ik heb voor wat heemkunde- en erfgoedwerking betreft zo’n SWOT-analyse gemaakt voor de heemkring waartoe ik al sinds 1986 behoor in Limburg en heb die SWOT-analyse op 14 mei 2011 (hm, bijna op de kop af 14 jaar geleden) op de Limburgse Gouwdag voor 90 aanwezigen gebracht. Dat deed ik onder de titel van “35 jaar Wiosello. Van heimweekunde naar erfgoedwerf”. Wiosello is de naam van de heemkring van Veldwezelt (net binnen de Belgische grens op 5 km van Maastricht, even groot als Moen, ook doorsneden door een kanaal, ook met kleiputten). Wat ik daar toen zei werd me door enkele leden van de heemkring niet in dank afgenomen, maar dat was vooral omdat ze niet begrepen dat het beschrijven van de zwaktes en de bedreigingen *een denkoefening* was. Ze verweten me in eerste instantie een doemdenker te zijn, totdat ze – na enkele maanden – begrepen dat zo’n analyse de meest verstandige manier was om die

zwaktes aan te pakken en die bedreigingen vóór te zijn. Het goeie gevolg is dan ook geweest dat de Heemkring Wiosello zich tijdig en grondig herbrond heeft, ingrijpende veranderingen op touw heeft gezet en als gevolg daarvan nu een bloeiend bestaan leidt. Ik zal dus mijn lezing van 14 jaar terug gebruiken als inspiratiebron en ik zal die uiteraard op Moense leest schoeien.

Om het een beetje gemakkelijk te maken ga ik die vier brillen terugbrengen tot twee brillen. Ik ga de sterktes en mogelijkheden, de troeven en de kansen of zo je wil “de roze bril” samenbrengen en ga dat ook doen voor de zwakke plekken en de bedreigingen, de “donkere bril”. Dat wordt dan gemakkelijker om te volgen.

Ik behandel daarbij drie aspecten: het menselijk potentieel (de kernleden, de losse vrijwillige medewerkers en de betalende leden en sympathisanten), de werking (de activiteiten waarmee wij druk doende zijn zoals het bewaren, tentoonstellen en beschrijven) en het – met een groot woord – opgebouwde patrimonium (het archief en het museum).

A – het menselijk potentieel (wie en voor wie)

In verband met het **menselijk potentieel** kunnen we zeggen dat Mulnis anno 2025 bestaat uit een bevlogen en met elkaar bevriende kernleden. Deze actieve kernleden dragen uiteindelijk de werking van de heemkring. De groep bestaat nagenoeg geheel uit mensen die in Moen geboren en getogen zijn en dus de plaatselijke situatie heel goed kennen. Een autochtone kern dus. Ik ben daarbij de vreemde eend in de bijt want ik woon nog maar twintig jaar in Moen en heb die voorkennis niet; ik ben een allochtoon dus. ^x Ik kan wel deskundigheid in verband met heemkundig werk aandragen wegens mijn veertigjarige ervaring in de heemkring Wiosello in Limburg en ik kan ook schrijven. Zo vullen wij elkaar dus enigszins aan. Mulnis is dus echt wel goed geworteld in de plaatselijke gemeenschap voor wat geschiedschrijving en bewaring betreft.

*Wiosello
x
Prof. van Aalen
Frank
Janssens*

relevant autochtoon

Zwakke kanten zijn er echter voor ons ook. Willens nillens worden wij allemaal een jaartje ouder en dat laat zich gevoelen. We moeten allemaal af en toe eens naar “het groot onderhoud” en kunnen niet meer wat we pakweg twintig jaar geleden konden doen. En eigenlijk betekent dat ook dat wij het qua activiteiten wat kalmer aan moeten doen, tegen wil en dank. Daarbij komt dan nog dat we slechts met een handjevol kernleden zijn en dat dus onze actieradius tamelijk klein is. Wij kunnen geen grote evenementen meer opzetten zoals in vroeger dagen. Dit is een zwakke kant waar we niet omheen kunnen en het is tegelijk een zwakke kant die we ook elders in het verenigingsleven zien. In de eerste plaats in de omliggende heem- of erfgoedkringen maar ook in ander verenigingsleven. Anders gezegd: wij – en bij uitbreiding heel wat verenigingen

om ons heen – krijgen in hun permanente werking moeilijk nog vers bloed over de vloer. Tja, we moeten constateren dat jongere mensen heden ten dage op andere terreinen actief willen zijn. Er zijn – anders dan in onze opgroei jaren – zoveel dingen om hen heen die aantrekkelijk zijn en waaraan ze liever willen deelnemen. Tja, hoe komt dat?

Mijn persoonlijke mening – niet meer dan dat – is dat dit een algemeen en diepgaand cultuurverschijnsel is dat zich al tientallen jaren geleden aankondigde en dat ik benoem als het **wegzuigeffect**. Op het gevaar af te simplistisch bevonden te worden, schets ik even wat Moen als leefgemeenschap in de jongste jaren allemaal kwijtspeelde, wat van Moen werd weggezogen.

- In de eerste plaats de plaatselijke nering en tering. Er verdwenen bijvoorbeeld heel wat herbergen omdat het sociale leven en het vertier door onder andere tv werd weggezogen. Als er rond 1900 nog honderd cafés in Moen waren, dan zijn het er nu hoop en al nog een vijftal. De dorpswinkels ondergingen hetzelfde lot: bakkers, beenhouwers, groenten- en fruitwinkels, kleerwinkels en kleine supermarktjes hielden het voor bekeken of verdwenen enkele jaren na hun opstart wegens onvoldoende rendabel. Hun clientèle werd weggezogen door de supermarkten in de buurt en door grootschalig winkelen, een keer per week met de auto. Daarnaast verdween ook het werk in eigen streek: de steenbakkerijen en de textielindustrie trokken weg en wat rest zijn nog enkele KMO's. Dit alles deed het sociale weefsel in Moen geen goed.

- Daar niet los van staand, wonen de mensen heden ten dage anders. Als er geen winkels zijn (en als die al niet eens meer gepland worden in nieuwe verkavelingen) dan gaan de mensen ook anders wonen. Meer op hun eentje, elk in zijn eigen woning met hoogstens nog wat voeling met elkaar op de augustusbarbecue van de buurt. Men is duidelijk afstandelijker dan vroeger en leeft als het ware weggezogen van Moen als leefgemeenschap.

- Vijftig jaar terug verloor Moen als dorpsgemeenschap zijn autonomie toen het opgenomen werd in het bestuurlijke conglomeraat Groot-Zwevegem. Dit had zo zijn voordelen, niet te betwisten, maar die centralisatie had ook zijn nadelen. Moen was nu “deel van” en dat had zijn effect op de politieke betrokkenheid in de randgemeenten, de inspanningen van de centrumgemeente voor plaatselijke inspraak ten spijt. Kort gezegd: de betrokkenheid bij bestuurskwesties verminderde, werd weggezogen.

- Daarbij komt dan nog dat naast de reële werkelijkheid er een virtuele werkelijkheid is ontstaan die oneindig uitgebreid en uiterst boeiend is. Heel veel mensen, vooral de jongere generaties, vermeien zich op sociale media in groepen of in contacten die niets meer met fysieke nabijheid te maken hebben. Die virtuele werkelijkheid zuigt de mensen voor een deel weg van het hier en nu, van de plaats waarin ze leven.

- Verder valt me op dat het voornamelijk activiteiten zijn die zich één keer op de zoveel tijd spetterend en spectaculair voordoen die mensen nog kunnen

mobiliseren. Voetbal op groot scherm in het millenniumpark bijvoorbeeld, de Moense kinderfeeste en Moen.Feest bijvoorbeeld. Aan dergelijke evenementen is duidelijk een commerciële bedoeling gekoppeld. Daartegenover is permanente inzet het hele jaar door in een vereniging overal sterk aan het afnemen.

Ik weet, het is allemaal kort door de bocht en er zijn op elk terrein tegenvoorbeelden te geven, maar de trend is wel duidelijk: Moen is niet meer de leefgemeenschap van vroeger. En het is dan enigszins te verstaan dat jongere generaties Moen ook niet meer als leefgemeenschap ervaren. En dat heemkunde, het besef of de herinnering van wat het vroeger was een ver-van-hun-bed-show is. Een voorbeeld? Bij de laatste tentoonstelling van Mulnis over het voetbal-gebeuren in Moen kwamen er op de erfgoeddag (die ging over sport en spel nota bene) 27 mensen naar het museum. De mensen die kwamen herbeleefden geanimeerd hun jeugdijaren. Maar er kwamen geen mensen jonger dan veertig (misschien zelfs vijftig) jaar op af.

Wat ik wil zeggen is dat recruterij van nieuwe werkende leden van een jongere generatie een lastige karwei is. Hier en daar is er wel een enkeling die eens wil bijspringen als het hem of haar past, maar vergaderen en instaan voor planning of inhoud, ho nee, dat niet. Misschien komt het omdat de jongere generaties zijn opgegroeid in een buffetformule: enkel hier en daar graantjes meepikken die zij voor zichzelf interessant vinden. Misschien komt het omdat onze werking, ons thema, niet meer aan de noden van vandaag zijn aangepast en misschien zijn de dagen en de interesses van onze generatie geteld.

Laat ons het nu eens over **onze werking** van Mulnis hebben...

B De werking – wat we doen

In de voorbije vijftig jaar trad Mulnis regelmatig met culturele en erfgoedgerelateerde initiatieven naar buiten – ik heb er de kleine helft van opgesomd. Mulnis bleef al die tijd zelfsturend, onafhankelijk en zelfbedruipend. Weliswaar bleef Mulnis kleinschalig met – zoals het een vereniging zonder winstoogmerk betaamt – een heel bescheiden gevulde kas. Goddank konden wij doorheen die vijftig jaar rekenen op aanzienlijke steun en subsidiering vanwege het stadsbestuur van Zwevegem en al even goddank hadden wij in en om het dorp een honderd tot hondervijftigtal mensen die onze werking een warm hart toedroegen en dat toonden door lidgeld te betalen. Mulnis blijft waardering, appreciatie en aanmoediging ontvangen, dat wel.

Die werking die voor iedere Moenenaar openbaar beschikbaar werd gesteld omvatte tentoonstellingen van allerlei aspecten van het Moense verleden, vaak vergezeld gaand met themabrochures en een tijdlang zelfs met een tijdschrift over de Moense geschiedenis. Die tentoonstellingen en die brochures bepaalden

grotendeels het jaarritme van de werking, vijftig jaar lang. Mulnis heeft door dat aspect van die werking steeds zijn schrijvers gehad en zij legden heel veel gegevens vast.

Met de hulp van een aantal losse vrijwilligers lukte die werking tot op de dag van vandaag.

Die werking speelde zich grotendeels af in en om de toonstellingen en de permanente collectie van het heemkundig museum. In dat museum werd een unieke collectie gebruiksvoorwerpen bijeengebracht die vooral het leven anno 1900 evoceerden. Je moet al naar het huis van Alleijn toe gaan om iets beters in de regio te vinden.

De uitbouw van die collectie is grotendeels op naam van Antoinette en Sabine te schrijven. Om het bij Sabine, de laatste 25 jaar te houden: zij was het aanspreekpunt voor de Moenenaars die iets aan het museum schonken en zij stond in voor geleide bezoeken voor groepen van allerlei slag, van lagerschoolkinderen tot Samana- en Okraveteranen, vele tientallen per jaar. Dat de tentoonstellingen in goede aarde vallen weten wij uit de lovende uitlatingen van de bezoekers en uit de enthousiaste notities in het gastenboek. Heel veel mensen schrijven daarin dat ze zeker zullen terugkomen. Heel wat godsvruchtige voornemens dus, maar ja, het geloof is niet meer wat het vroeger was hé.

Of wij die werking zullen kunnen aanhouden is een open vraag. Gegeven onze vergrijzing zal dat maar kunnen als we erin slagen om nieuwe werkende leden te recruteren. Daarbij kun je je ook de vraag stellen of het eigenlijk wel zinvol is om aan de heemkring mee te werken. Als er al zoveel gerealiseerd is, wat blijft er dan nog van over? Is er eigenlijk nog wel iets te doen? O ja, heel veel zelfs.

Grote inhoudelijke domeinen van de geschiedenis van Moen liggen nog steeds braak. Zo is er de laatste vijftig jaar nooit grondige verkenning geweest van de oude documenten over Moen van de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw. Van het dagelijks leven in het dorp is zo goed als niets geweten. Philippe Despriet ontbolsterde de geschiedenis van het kasteel van Moen en Remi Van Loosveldt schreef over het Hof van Erembodegem en over de Okkerdries, maar heel veel documenten werden nog nooit door iemand die historische studies gedaan heeft bestudeerd of systematisch beschreven. Verder zal het bijvoorbeeld een grote uitdaging zijn om de geschiedenis van de jongste tachtig jaar (vanaf de Tweede Wereldoorlog) te beschrijven. Zeker van het digitale tijdperk zijn een de elektronische gegevens wat bewaren betreft zeer kwetsbaar. Een mooie geschiedenis zou ook kunnen geschreven worden over het veranderen van het aanzicht van het dorp in de laatste honderd jaar en welk effect dit gehad heeft op het dorpsleven... Ja, er is zeker werk genoeg op de plank.

Hierbij moet ik als zwakke kant van het huidige team ook aangeven dat wij op het vlak van sociale media en computergebruik in het algemeen op zijn zachtst gezegd “niet bij de koplopers” behoren. Het zou een enorme opsteker zijn mochten wij van knappe koppen hierbij hulp krijgen. Misschien zouden we daardoor ook een ruimer (lees: jonger) doepubliek kunnen aanspreken...

*digitale
platforms*

C – het patrimonium (wat hebben we?)

Laat ons nu eens kijken naar wat Mulnis bezit, wat met andere woorden het patrimonium van de heemkring is.

Als sterke kant heeft Mulnis in de eerste plaats een redelijk uitgebreid archief: foto's, bidprentjes, archiefmappen enz. Immers alle thematentoonstellingen brachten bewaarmappen voort en er werden ook heel wat documenten door Moenenaars zelf aangebracht. Niet alles is even bruikbaar en een en ander moet nog grondig geselecteerd en dan uiteindelijk systematisch geordend te worden. Voor een stuk is dat al gebeurd en dat maakt nu al opzoeken veel gemakkelijker. Maar er is nog veel werk te doen. Rond de bidprentjes bijvoorbeeld en rond een aantal geschreven bronnen.

Verder hebben Mulnis en de familie Rommens een grote collectie gebruiksvoorwerpen, die tentoongesteld zijn in het museum of opgeslagen werden op de zolder. Vanuit heemkundig standpunt bekeken een unieke schat dus. Recent slaagde Sabine erin om samen met de Erfgoedkoepel van Zuid-West-Vlaanderen daarvan een sluitende inventaris op te stellen. Die inventaris houden we nog achterwege omdat een en ander van die voorwerpen nog moet worden uitgeklaard (bvb. van wie ze eigendom zijn) en omdat er mogelijk ingrijpende plannen omtrent het museum zijn.

Want nu is het zo dat al enkele jaren geleden al, al van vóór corona, de idee geopperd werd om het museum onder te brengen in de Moense Sint-Eligiuskerk. Die transfer kadert in het gegeven – zeg maar de bedreiging – dat mogelijk het klooster op de Moenplaats waar het museum nu gehuisvest is een andere functie zou kunnen krijgen. Maar die transfer kadert tegelijk in het andere gegeven – zeg maar de grote uitdaging – dat de Sint-Eligiuskerk eveneens een herbestemming zou krijgen en dat het heemkundig museum daar zou kunnen gehuisvest worden. Met name vanuit het gemeentebestuur en vanuit de Moense kerkfabriek werd die denkpiste aan Mulnis voorgeschoteld. We zijn niet op de hoogte van de jongste evolutie van die plannen, dus ook niet of de Moense kerk kans maakt om voor herbestemming in aanmerking te komen.

Inmiddels zijn we in de heemkring zo ver dat men bereid is deze verhuizing te overwegen. Echter, er is op velerlei gebied nog onduidelijkheid en het spreekt vanzelf dat de heemkring inzake de overbrenging van het museum en het archief een aantal bezorgdheden heeft. Eén daarvan is dat onze archiefstukken en gebruiksvoorwerpen in de kerk in minstens dezelfde condities veilig bewaard kunnen worden als dat het nu in het klooster het geval is. Een andere bezorgdheid, en een grotere eigenlijk, is dat men moet verdisconteren dat het museum onderhoud vergt. Dit onderhoud werd tot op heden door Sabine gemonitord: zij doet het zelf of zorgt ervoor dat vrijwillige medewerkers haar in dat piekfijne onderhoud bijstaan. Tevens stond zij tot op heden in voor de geleide bezoeken. Maar het is ook zo dat bij Sabine de leeftijd begint door te wegen en dat niemand van ons zich in staat ziet om die taak over te nemen. Met andere woorden: wie aandringt op verhuis van het museum naar de kerk moet beseffen dat dit permanent onderhoud zal vergen waarvoor wij – willens nillens, zie hierboven onze vergrijzing – niet zullen kunnen instaan. Het kostenplaatje van de verhuis zal dus meer zijn dan het aanpassen van de infrastructuur van de kerk aan eventuele andere bestemmingen.

Samenvattend kan ik besluiten dat Mulnis met zijn vijftigjarige werking een waardevol heemkundig patrimonium heeft opgebouwd, maar ook dat het hoog tijd is dat de bestaande werkgroep stilaan zijn werking gaat overdragen aan een jongere generatie. Op welke manier zij dat dan gaan doen is bijzaak. Vernieuwen in continuïteit lijkt ons hierbij een wijs motto, maar het bijzonderste is dat ons werk bewaard blijft en verder kan worden uitgebouwd. Ik hoop dat dit ons de komende jaren lukt. Het zou immers zonde zijn voor het “Moens geheugen” mocht dit prachtige werk met ons verdwijnen. Ik dank u.